

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Onderzoeken met betrekking tot onze digitale transformatie
DATUM	14-02-2023
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1596111435-1409
VAN	Anton Grootendorst, Victor Roos
NUMMER PS	PS2023BEM
TELEFOONNUMMER	06 2573 5957, 06 1173 7548
E-MAILADRES	anton.grootendorst@provincie-utrecht.nl , victor.roos@provincie-utrecht.nl
DOMEIN/OPGAVE	BDV, CCO
TEAM	I&A, TCC
PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
BIJLAGEN	1. Verkenning provinciale rol in de digitale ruimte 2. Rapport Opschakelen – Datagedreven provincie 1-meting

Geachte dames en heren,

Essentie en samenvatting:

De provincie heeft recent twee onderzoeken uitgevoerd die nauwe raakvlakken hebben met elkaar, het betreft:

- Verkenning provinciale rol in de digitale ruimte.
Deze verkenning heeft tot doel om verschillende ambitieniveaus op de rol van de provincie bij het (verder) vormgeven van het digitale landschap te onderzoeken, met bijbehorende ontwikkelrichtingen en consequenties.
- Opschakelen in de digitale transformatie, data gedreven provincie 1-meting.
In navolging op de in 2019 uitgevoerde 0-meting heeft er in 2022 een 1-meting plaatsgevonden naar de wijze waarop de provincie Utrecht transformeert richting een organisatie waarbij de slimme inzet van data bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven en een beter presterende provincie.

Deze statenbrief informeert u over de conclusies van beide onderzoeken en geeft een aanpak voor vervolg.

Verkenning provinciale rol:

Digitalisering in de vorm van data, modellen en platformen neemt een steeds grotere plaats in binnen beleid en in de uitvoering van de taken en opgaves van de provincie. De afgelopen jaren is het besef gegroeid dat er zich rondom digitalisering een eigenstandig gebied begint af te tekenen. Er spelen aspecten als ethiek, transparantie, inclusie en de regie over de data waar ons werk op gebaseerd is. GS hebben daarom de opdracht gegeven tot een verkenning van de provincie in dat digitale landschap: de rol in de digitale ruimte.

Deze verkenning is in samenwerking met u tot stand gekomen. Daartoe zijn vier sessies met leden van de Staten georganiseerd door onze ambtenaren samen met het bureau Hiemstra & De Vries.

De zeven ontwikkelrichtingen die uit de verkenning naar voren zijn gekomen betreffen:

- Rol: zorgdragen voor een gevalideerd en betrouwbaar digitaal (ruimtelijk) beeld bij onze maatschappelijke opgaven;
- Organisatie: versneld kennis opbouwen van en eigenaarschap dragen voor de digitale onderdelen die bij ruimtelijke thema's ingezet worden, zoals indicatoren, monitoring, dashboards, analyses/(beleids)onderzoek en modellen;
- Instrumentarium: digitale integraliteit faciliteren van de scenario's en overwegingen bij het leggen van de puzzel van ruimtelijke vraagstukken door onder meer een 'digitale tweeling' (Digital Twin = virtuele digitale kopie van de werkelijkheid);
- Wetten met betrekking tot digitalisering van diensten en processen in samenhang toepassen;
- Eenduidige definities paraat hebben en toepassen;
- Het ruimtelijk digitale geheugen op orde hebben: de archieffunctie voor verantwoording en raadpleging van besluitvorming op basis van data en modellen;
- Trajecten met sensoren (Citizen Science) veilig en verantwoord toepassen, waarbij vanaf de start aspecten als informatieveiligheid en privacy betrokken zijn.

In de kern komt het erop neer dat we als provincie de data en modellen die we gebruiken kunnen valideren en dat we kunnen instaan voor de integriteit van de modellen en methodes die we gebruiken en voldoen aan wet- en regelgeving.

De ontwikkelrichtingen en de rol ten aanzien van het digitale beeld bij ruimtelijke vraagstukken hangen ook nauw samen met de invoering van de Omgevingswet. Los van de vraag hoe het Rijk deze wet uitrolt, voorzien wij een sterke samenhang tussen de omgevingsvisie, de maatschappelijke opgaven in de ruimtelijke puzzel (NOVEX) en het planproces om te sturen op de omgeving.

De rol van de provincie tekent zich met name af door de noodzaak van afstemming en integratie van maatschappelijke thema's die eisen aan het gebruik van de beschikbare ruimte stellen. Het gebruik van geaccepteerde data en de monitoring van effecten in deze ruimtelijke puzzel kunnen daaraan bijdragen en vergen nieuwe kennis en nieuwe samenwerking met kennisinstellingen en andere overheden. Een voorbeeld daarvan is het convenant voor de oprichting van de Data- en Kennis Hub Gezond Stedelijk Leven. Een belangrijk ijkpunt in de samenwerking is de betrokkenheid van onze steden in het tot stand komen van een gezamenlijk instrumentarium voor de regionale Digital Twin. De gesprekken met de gemeente Amersfoort en de gemeente Utrecht over een gezamenlijke visie over digitalisering zijn bijzonder veelbelovend. We willen die samenwerkingsbanden structureel borgen.

Opschakelen in de digitale transformatie:

De provincies staan voor een historische taak. Het Rijk verwacht van de provincies dat ze de grote transitie in de fysieke ruimte oppakken en invulling geven aan hun rol in de ruimte. Het is daarmee aan de provincies om nationale uitdagingen en ambities ten aanzien van woningbouw, economische ontwikkeling, en duurzaamheid te vertalen naar ruimtelijke voorstellen die aansluiten bij de regionale ruimtelijke en politieke context. Om goed in te kunnen spelen op deze veelkoppige ruimtelijke uitdaging is een vergaande toepassing van digitale technologie door provincies essentieel. Digitalisering is van grote invloed op de provinciale organisatie en onze taakstelling.

De transformatie van de organisatie waarbij de slimme inzet van data bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven en een beter presterende provincie vraagt om veel veranderingen in strategie, competenties, processen, werkwijzen, IT-voorzieningen en beheersing.

Het uitgevoerde onderzoek geeft samengevat het volgende beeld:

- De digitale transformatie is bij de provincie goed op gang, maar de inbedding in de (werk) processen verloopt nog onvoldoende;
- De provincie heeft nog een onvoldoende scherp en gemeenschappelijk beeld van de volgende fase van ontwikkeling digitalisering;
- De verbetering van de informatievoorziening voor adequate besluitvorming voor de provinciale opgaven is nog te vrijblijvend;
- De lijnopgaven zijn achtergebleven in de professionalisering van het gegevens- en applicatiemanagement;
- Er wordt niet tijdig en strategisch geanticipeerd op landelijke en Europese kaders voor digitalisering. Verandering van de informatievoorziening verloopt veelal tegelgewijs (versnipperd, zonder samenhang) waardoor het transformatievermogen wordt aangetast.

Beide onderzoeken hebben betrekking op onze digitale toekomst. De afgelopen jaren zijn er grote veranderingen doorgevoerd in de informatievoorziening van de provincie zoals vernieuwing van onze (digitale) samenwerkings- en archiefomgeving, personele- en financiële administratie. Veranderingen die veel hebben gevergd van de organisatie en waarbij ook onderdelen zijn achtergebleven. Veranderingen die mede zijn beïnvloed door vernieuwde en voortschrijdende inzichten op zowel maatschappelijk als technisch inhoudelijk gebied.

Beide onderzoeken geven ons een waardevol inzicht in de verbeteringen die van toepassing gaan zijn op onze digitale transitie en geven goede handvatten om de volgende stappen hierin te gaan benoemen en zetten. Om goed in te kunnen spelen op de gevraagde veranderingen die op de provincie afkomen en op de veelkoppige uitdagingen die digitale transformatie in zich heeft is, is nieuwe planvorming nodig. Planvorming die aansluit bij de urgentie van onze opgaven en de cruciale positie van provincies als middenbestuur. Mede op basis van dit onderzoek en de gehouden verkenning ontwikkelen we een nieuw voorstel hiertoe voor de komende jaren. In de tussenliggende periode geven we voorrang aan de korte termijn activiteiten zoals inrichten centrale randvoorwaarden voor inbedding (data) projecten en uitwerken van een datastrategie met richtinggevende principes.

Financiële consequenties:

Deze brief verwoordt de uitkomsten van de gedane onderzoeken. De implicaties hiervan voor de organisatie worden komende kwartalen uitgezocht en uitgewerkt.

Vervolgprocedure en voortgang:

Wij realiseren ons dat op het gebied van informatievoorziening de technologische ontwikkelingen snel gaan. Dit biedt kansen, met data-analyse en modellen kan besluitvorming worden verbeterd en beter onderbouwd. Met betere data is visualisatie en scenariobouwen makkelijker waardoor draagvlak sneller tot stand komt. Informatieveiligheid en onduidelijkheid over de beschikbaarheid, betekenis en gebruik van de data zijn echter risico's waar we als organisatie ook een antwoord op moeten hebben. Wij geven PS graag mee dat het doorontwikkelen van onze informatievoorziening in de komende statenperiode de nodige aandacht zal vragen van de ambtelijke organisatie, GS en ook uw Staten.

Op basis van de bovenstaande ontwikkelrichtingen en bevindingen willen we de komende tijd tot een integraal en breed gedragen voorstel komen waarbij we PS in staat stellen om kaders te stellen. Daarbij leveren de uitkomsten van de komende coalitieonderhandelingen voor ons ook belangrijke input. De implicaties van deze kaders moeten voldoende helder zijn alvorens ze vastgesteld worden, vandaar dat we een Statenvoorstel eind 2023 verwachten te hebben uitgewerkt. In de verdere doorontwikkeling van onze organisatie zien wij het strategisch belang van goede, volledige en juiste data voor ons beleid en de uitvoering. We zien de blijvende en versnellende ontwikkelingen van nieuwe technieken en de bijbehorende kansen en risico's. Wij willen de verantwoordelijkheid voor de doorontwikkeling van informatievoorziening en informatieveiligheid dan ook beleggen bij de concerndirectie.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen